

Handläggare
Daniel Linder
Telefon 08-508 27 216Till
Stadsbyggnadsnämnden**Prövning i Högsta domstolen av Mark- och
miljööverdomstolens beslut den 25 november
2019 i mål nr P 10362-18 avseende detaljplan för
fastigheterna Brädstapeln 13 och 16 i stadsdelen
Kungsholmen****Förslag till beslut**

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att till Högsta domstolen överlämna yttrande i mål nr Ö 6621-19 enligt stadsbyggnadskontorets förslag, bilaga 1.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Anette Scheibe Lorentzi

Stadsbyggnadsdirektör

Monika Joelsson

Avdelningschef

Karin Norlander

Enhetschef

SAMMANFATTNING

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 18 april 2018 § 18 att anta detaljplan för fastigheterna Brädstapeln 13 och 16, Dp 2009-04274-54. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen av bl.a. Samfundet S:t Erik och Svenska byggnadsvårdsföreningen. Domstolen avvisade föreningarnas överklaganden med hänvisning till att de saknar klagorätt enligt bestämmelserna i den äldre plan- och bygglagen, ÄPBL. Föreningarna fullföljde sin talan hos Mark- och miljööverdomstolen, MÖD, som meddelade prövningstillstånd. MÖD delade bedömningen att föreningarna saknar klagorätt enligt ÄPBL:s bestämmelser. Däremot ansåg domstolen att föreningarna har klagorätt genom en tolkning av ÄPBL och förvaltningslagen i enlighet med den s.k. Århuskonventionen. Staden har på delegation överklagat MÖD:s beslut till Högsta domstolen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att det nuvarande rättsläget beträffande miljöorganisationers klagorätt innebär en stor osäkerhet med betydande fördröjningar av viktiga projekt som följd. En prövning i Högsta domstolen är därför nödvändig.

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

UTLÅTANDE

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 18 april 2018, § 18, att anta detaljplan för fastigheterna Brädstapeln 13 och 16 i stadsdelen Kungsholmen, Dp 2009-04274-54. Detaljplanen omfattar det s.k. Trygg-Hansahuset i korsningen av Scheelegatan och Fleminggatan. Planens syfte är bl.a. att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret samt att värna den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden. Genom planen skapas byggrätt för en påbyggnad av Trygg-Hansahuset.

Beslutet att anta detaljplanen överklagades av bl.a. Samfundet S:t Erik och Svenska byggnadsvårdsföreningen. Mark- och miljödomstolen beslutade den 18 oktober 2018 att avvisa föreningarnas överklaganden, med hänvisning till att de saknar klagorätt enligt bestämmelserna i den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL.

Samfundet S:t Erik och Svenska byggnadsvårdsföreningen överklagade mark- och miljödomstolens beslut till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) som meddelade prövningstillstånd. Stadsbyggnadsnämnden, som för stadens talan i målet, ingav ett yttrande till MÖD genom beslut den 14 februari 2019, § 15. I yttrandet yrkade staden att MÖD skulle avvisa föreningarnas överklagande eftersom de saknar klagorätt och fastställa mark- och miljödomstolens beslut. Till stöd för sin uppfattning framförde staden att detaljplanen inte uppfyller kriterierna i 13 kap. 6 § ÄPBL och att miljöorganisationers klagorätt mot beslut att anta en detaljplan är uttömmande reglerad genom denna bestämmelse.

MÖD meddelade beslut i målet den 25 november 2019. Domstolen ansåg, i likhet med mark- och miljödomstolen, att någon klagorätt för Samfundet S:t Erik och Svenska byggnadsvårdsföreningen inte följer av ÄPBL:s bestämmelser. MÖD bedömde emellertid ändå att föreningarna har klagorätt genom en tolkning av ÄPBL och den äldre förvaltningslagen (1986:223) i enlighet med den s.k. Århuskonventionens¹ artikel 9.3. MÖD var inte enig i sitt beslut. Två av domstolens ledamöter ansåg att miljöorganisationers klagorätt är uttömmande reglerad i ÄPBL och att föreningarnas talan därför skulle avvisas. Eftersom frågan ansågs ha principiell betydelse tillät MÖD att beslutet får överklagas till Högsta domstolen.

¹ Konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

Stadsbyggnadskontoret har med stöd av delegation överklagat MÖD:s beslut till Högsta domstolen. Kontoret har samtidigt begärt anstånd med att utveckla grunderna för överklagandet samt ange skälen för prövningstillstånd i avvaktan på stadsbyggnadsnämndens beslut i frågan om överklagandet ska vidhållas. Högsta domstolen har beviljat anstånd till och med den 3 februari 2020.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter och förslag

Stadsbyggnadskontoret har i samråd med stadsledningskontorets juridiska avdelning utarbetat ett förslag till yttrande till Högsta domstolen, se bilaga 1. I yttrandet hemställs att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och yrkas att Högsta domstolen, med ändring av MÖD:s beslut, fastställer mark- och miljödomstolens beslut att avvisa Samfundet S:t Eriks och Svenska byggnadsvårdsföreningens överklagande.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter framgår av bifogat förslag till yttrande. I yttrandet utvecklas skälen för prövningstillstånd i huvudsak enligt följande. Det saknas vägledande avgöranden om hur klagorätten för miljöorganisationer ska bedömas avseende beslut enligt ÄPBL. Staden bedömer att ÄPBL uttömmande reglerar klagorätten för miljöorganisationer i fråga om detaljplaner. MÖD:s slutsats om betydelsen av Århuskonventionens artikel 9.3 för svensk rättstillämpning är för långtgående. Det är tveksamt om Sverige är bundet av bestämmelserna i konventionens artikel 9.3, vare sig EU-rättsligt eller som anslutande part till konventionen. Av rättspraxis framgår att svenska domstolar har olika syn på frågan. Ett klargörande från Högsta domstolen är nödvändigt för den fortsatta rättstillämpningen.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner och åberopar kontorets förslag till yttrande enligt bilaga och överlämnar det till Högsta domstolen.

SLUT